

ДЕЯКІ ОСНОВНІ РОЗРОБКИ ХАРКІВСЬКИХ ПОЛІТЕХНІКІВ ДЛЯ АВІАЦІЙНИХ ТА РАКЕТНИХ ДВИГУНІВ

Назаренко С. О., Марусенко С. І., Ткачук М. А.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Історія вітчизняного двигунобудування нерозривно пов'язана з провідним центром фундаментальних та прикладних наукових досліджень у області машинобудування – Харківським політехнічним інститутом (ХПІ, ХТІ, ХММІ) [1, 2]. Випускник 1909 р. ХТІ, віце-директор РБВЗ Д. Д. Бондарев допомагав головному конструктору авіаційного відділу І. І. Сікорському створювати перший у світі чотиримоторний літак "Російський витязь" і перші в історії серійні багатомоторні бомбардувальники "Ілля Муромець", на яких були встановлені рекорди вантажопідйомності, часу і максимальної висоти польоту.

Випускник 1930 р. ХММІ П. Д. Лаврентьєв працював головним інженером найбільшого заводу у країні, яким за роки війни було випущено понад 97 тисяч авіамоторів для Як-3, Як-9, Пе-2. Під його керівництвом завод №24 у найкоротші терміни освоїв виробництво нової техніки – рідинних ракетних двигунів РД-107, РД-108 для першої і другої ступенів ракети Р-7.

Практично усі українські двигуни для вертольотів та літаків мають аббревіатуру АІ, яка символізує перші букви імені і прізвища випускника 1935 р. кафедри ДВЗ ХММІ, Генерального конструктора А. Г. Івченка. У 1994 р. постановою Кабінету Міністрів України присвоєно ім'я А. Г. Івченка конструкторському бюро "Прогрес" – головному розробникові в Україні авіаційних двигунів для літаків і вертольотів.

Випускник 1936 р. кафедри ДВЗ ХММІ Л. М. Ганзбург у 1948–1987 рр. працював на ПО "Південний машинобудівний завод" у Дніпропетровську: начальником виробництва двигунів і ракетного виробництва, замгендиректора (з 1964 р.). Він освоював виготовлення ракет Р-1, Р-2, Р-5 (Головний конструктор С. П. Корольов), Р-12, Р-14, Р-16 (Головний конструктор М. К. Янгель) і рідинних ракетних двигунів.

Випускник ХПІ 1958 р., заступник генерального конструктора КБ ім. Янгеля, один з видатних у світі фахівців з управління і динаміки рідинними ракетними двигунами В. С. Фоменко брав участь у створенні бойових ракет Р-12, Р-14, Р-16, Р-36, Р-36М ("Сатана"), космічних носіїв "Циклон", "Дніпро", "Зеніт", "Енергія - Буран" тощо.

Література:

1. Назаренко С. А. Деятельность воспитанников Харьковского политехнического института в области освоения космического пространства / С. А. Назаренко // Universitates = Университеты. Наука и просвещение. — 2013. — № 2. — С. 64–74.
2. Андреев А. Г. Основные работы ученых ХПИ в области анализа термонапряженных конструкций / А. Г. Андреев, С. А. Назаренко // Вісник НТУ «ХПІ». – Х.: НТУ «ХПІ». — 2013. — № 63 (1036).— С. 3–11.